

Hoger
Algemeen
Voortgezet
Onderwijs

Inzenden scores

Vul de scores van de alfabetisch eerste tien kandidaten per school in op de optisch leesbare formulieren of verwerk de scores in het programma Wolf.
Zend de gegevens uiterlijk op 10 april naar de Citogroep.

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met zoveel mogelijk overeenkomstige toepassing van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VWO/HAVO/MAVO/VBO. Van overeenkomstige toepassing is ook de Regeling beoordeling centraal examen, CEVO 94-427, Uitleg Gele katern nr. 22a van 28 september 1994.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven en het procesverbaal van het examen toekomen aan de examinator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinator past bij zijn beoordeling de normen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.

1a De directeur kan een tweede corrector aanwijzen. In dat geval dient in dit correctievoorschrift voor “gecommitteerde” telkens te worden gelezen: “tweede corrector”. Indien de directeur geen tweede corrector aanwijst zijn de betreffende bepalingen niet van toepassing.

2 De directeur doet de van de examinator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het procesverbaal en de regels voor het bepalen van de cijfers onverwijld aan de gecommitteerde toekomen.

3 De gecommitteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past bij zijn beoordeling de normen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.

4 De examinator en de gecommitteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.

5 Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan wordt het aantal scorepunten bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het door ieder van hen voorgestelde aantal scorepunten, zo nodig naar boven afgerond.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de CEVO-regeling van toepassing:

1 De examinator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.

2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinator en door de gecommitteerde scorepunten toegekend in overeenstemming met het antwoordmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten, die geen gehele getallen zijn, zijn niet geoorloofd.

3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:

3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;

3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het antwoordmodel;

3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het antwoordmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het antwoordmodel;

3.4 indien één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;

3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;

- 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het antwoordmodel anders is aangegeven;
- 3.7 indien in het antwoordmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord;
- 3.8 indien in het antwoordmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.

4 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een toets of in het antwoordmodel bij die toets een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof toets en antwoordmodel juist zijn.
Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan de CEVO.
Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het antwoordmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.

5 Voor deze toets kunnen maximaal 64 scorepunten worden behaald. Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.

6 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Indien geen tweede corrector is aangewezen stelt de examinerator de score vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer die de school heeft vastgesteld.
De CEVO zal een waarde voor de normeringsterm N bekend maken, die zou hebben gegolden, als deze toets als centraal examen was afgenomen.

3 Antwoordmodel

Antwoorden	Deel-scores
------------	-------------

Blok 1

Maximumscore 2

- 1 *artistiek autonoom* (één van de volgende): 1
- Hij kreeg meer vrijheid bij het componeren.
 - Hij bepaalde zelf de soort compositie.
 - De wensen van de componist werden minder ondergeschikt aan die van de opdrachtgever.
- vrije producent* (één van de volgende): 1
- Het kwam steeds minder voor dat de componist werkte voor een vaste opdrachtgever.
 - De componist ging een meer actieve rol spelen bij het propageren en verspreiden van zijn composities.
 - De componist werkte meer en meer voor zichzelf en werd zijn eigen opdrachtgever.

Maximumscore 1

- 2 Het antwoord moet de volgende strekking hebben:
Door de uitvinding van de lithografie was het reproduceren van muziek veel eenvoudiger en goedkoper geworden. Muziek kon nu in grote oplages gedrukt en verkocht worden (waardoor de inkomsten en naamsbekendheid konden toenemen).

Maximumscore 1

- 3 In de negentiende eeuw neemt de burgerij (middenklasse) in omvang en belang toe. De concertzaal is ontstaan vanuit een burgerlijk initiatief: concerten toegankelijk maken voor iedereen die het zich veroorloven kon.

Maximumscore 1

- 4 Het antwoord moet de volgende strekking hebben (één van de volgende):
- Virtuosititeit: technisch is dit stuk zeer moeilijk om uit te voeren. Weinig pianisten konden iets dat zo moeilijk is zo spelen.
 - Een luide, technisch zeer moeilijke, passage wordt afgewisseld met een bijzonder zacht, ingetogen gedeelte.

Maximumscore 2

- 5 twee van de volgende:
- Er was direct contact met de componist/uitvoerende.
 - Het concert diende als sociale ontmoetingsplaats.
 - Het concert verleende status aan de organisator ervan.
 - Het was exclusief een dergelijk concert bij te wonen.
 - De componist/uitvoerende kon zich goed profileren: sterrendom.

per goed antwoord

1**Maximumscore 2**

- 6 Het antwoord moet de volgende strekking hebben:
- De Romantiek werd als stroming in belangrijke mate geïnspireerd door de literatuur. Het belang van de poëzie daarin was erg groot. Het kunstlied is een combinatie van gedicht en muziek
 - Zowel de zangmelodie als de pianobegeleiding verklanken de in het gedicht verwoorde stemmingen en emoties (Woord en muziek versmelten als het ware.)

11**Maximumscore 3**

- 7 drie van de volgende:
- natuurbeleving
 - dromen
 - verlangen naar / gemis van een geliefde
 - eenzaamheid
 - weemoed / melancholie
 - de dood (gesymboliseerd door de winter)

per goed antwoord

1**Maximumscore 3**

- 8 *tekst:*
couplet 1 (4):
de ik-persoon vertelt van zijn mooie dromen

pianobegeleiding:

zacht / lieflijk / wiegend / speels / licht,
of:
speelt als introductie de melodie,
vervolgens gebroken akkoorden

couplet 2 (5):
de ik-persoon ontwaakt en ziet de
werkelijkheid onder ogen

luid / geaccentueerde akkoorden /
zware bastonen / tremolo in de bas

couplet 3 (6):
de ik-persoon kiest voor de droom /
de ik-persoon heeft nog een sprankje
hoop

zacht / akkoorden met daarboven
telkens enkele tonen (octaven)

per couplet

1

Blok 2**Maximumscore 3**

- 9 Uitvinding: de stoommachine; (deze werd in Groot-Brittannië voor het eerst op grote schaal toegepast.)
In het bijzonder de twee volgende toepassingen:
- De stoommachine leidde in de fabrieken tot meer en sneller produceren, of: productievergroting/massaproductie.
 - Stoomtreinen/stoomschepen zorgden voor sneller/efficiënter transport, wat leidde tot afzetvergroting / toename van de handel.

per goed antwoord

1**Maximumscore 2**

- 10 twee van de volgende:
- tonen van de stand van zaken van wetenschap en technologie, aan de hand van machines en producten
 - uitwisseling van artistieke producten tussen verschillende landen
 - educatie van het publiek
 - tonen/propageren van de eigen (technische, wetenschappelijke, artistieke) vooruitgang

per goed antwoord

1**Maximumscore 1**

- 11 door het gebruik van geprefabriceerde elementen van (giet)ijzer

Maximumscore 1

- 12 Het gebouw maakte een fragiele/kwetsbare indruk.
Dit ontstond door (één van de volgende):
- de dunne (skelet)constructie van ijzer.
 - de grote hoeveelheid verwerkte glasplaten.
 - de grote open ruimtes in het gebouw.

Maximumscore 2

- 13 *stijl* (één van de volgende):
- niet gebaseerd op architectonische stijltradities
 - nadruk op de constructie (zonder toegevoegde decoraties)
- techniek* (één van de volgende):
- constructieve aard van de gebouwen (skeletbouw)
 - gebruik van nieuwe materialen (vooral ijzerconstructies)

11**Maximumscore 2**

- 14 twee van de volgende:
- Stationsgebouwen: door de uitbreiding van het spoornet kwamen er meer en grote stations.
 - Fabrieksgebouwen: vanwege de massaproductie en de grotere machines ontstond er behoefte aan grote fabrieksgebouwen.
 - Markthallen/winkelpassages: verkoop van producten werd steeds massaler en grootschaliger, waardoor er behoefte ontstond aan grote overdekte hallen.
 - ook goed: Kassen: doordat men steeds grotere exotische planten begon te verzamelen, nam de vraag naar grote kassencomplexen toe.

per goed antwoord

1

Antwoorden	Deel-scores
------------	-------------

Maximumscore 2

- 15 Kunstenaars stuurden schilderijen/beeldhouwwerken naar de Salon-jury. Op basis van academische regels werden de werken gekeurd. Na goedkeuring werden de werken geëxposeerd.

Indien een deel van het antwoord goed

1

Maximumscore 2

- 16 Courbet beoogde met het Realisme (één van de volgende):
- Hij wilde een oprechte weergave van de alledaagse werkelijkheid schilderen, zonder deze mooier te maken, of: hij wilde niet de ‘schoonheid’ maar de ‘waarheid’ schilderen.
 - Hij wilde zich afzetten tegen de officiële (academische) (historie-schilder)kunst omdat deze in zijn ogen conventioneel/behaagziek/pretentieus was. Hij deed dit door juist alledaagse onderwerpen te schilderen zonder opsmuk of effecten.

voorbeelden (twee van de volgende:)

- geen heroïsche gebaren
- De stijl is niet groots.
- De compositie heeft geen vast middelpunt: de groep lijkt op het eerste gezicht nauwelijks enige opbouw te vertonen.
- Beperkt kleurenscale waardoor een sombere, realistische toon ontstaat.
- Het onderwerp is nadrukkelijk alledaags: een begrafenis / de dood (als gelijkmaker tussen de diverse standen/klassen).
- De figuren zijn levensgroot en levensecht geschilderd.
- De uitdrukkingen op de gezichten zijn levensecht /niet geïdealiseerd.

beide voorbeelden goed

1

Maximumscore 2

- 17 twee van de volgende:
- grote, min of meer effen kleurvlakken
 - duidelijke contouren
 - heldere kleurcontrasten

per goed antwoord

1

Maximumscore 2

- 18 twee van de volgende:
- bloemmotieven gebruikt als decoratie
 - het lineaire
 - het slingerende, sierlijke

per goed antwoord

1

Blok 3

Maximumscore 1

- 19 De kern van het expressionistisch theater is voor Van Dalsum (één van de volgende):
- Men moet niet de werkelijkheid nabootsen, maar de innerlijke wereld vormgeven.
 - Men moet niet het gewone leven naspelen, maar een idee verbeelden dat belangrijk is in het leven.
 - Het theater moet uitstijgen boven het gewone leven.
 - Het universele / algemeen geldende moet tot uitdrukking worden gebracht.

Maximumscore 1

- 20 één van de volgende:
- De ideeën van Kandinsky en die van Van Dalsum kwamen overeen.
 - Kandinsky was een bekend expressionistisch beeldend kunstenaar uit die tijd.
 - Door Kandinsky te citeren plaatste Van Dalsum zich voor kunstkeners in goed gezelschap.

Maximumscore 1

- 21 één van de volgende:
- Alle drie streven naar eigen vormgeving in plaats van natuurgetrouwe weergave.
 - Alle drie zijn een reactie op: het impressionisme / natuurgetrouwe weergave / de traditie.

Maximumscore 2

22 ☐	<i>expressionisme</i> wijze: op directe, verhevigde wijze tot stand gekomen kleurgebruik: vaak felle kleuren en/of sterke kleurcontrasten		<i>kubisme</i> weloverwogen tot stand gekomen vaak sobere, onverzadigde kleuren die dichtbij elkaar liggen

- wijze
- kleurgebruik

1
1

Maximumscore 1

- 23 één van de volgende:
- Het decor is niet natuurgetrouw vormgegeven, maar gestileerd.
 - Het decor vertegenwoordigt meer een idee dan dat het de natuur uitbeeldt. Ook goed: als de idee zelf beschreven is, bijvoorbeeld de nietigheid van de mens ten opzichte van de natuur.
 - De verhouding tussen de natuur en de personen klopt niet / de schaalverdeling is niet natuurlijk.

Maximumscore 1

- 24 Maskerspel sluit goed aan omdat (één van de volgende):
- individuele expressie wordt vervangen door een kunstmatige expressie / het bovenindividuele tot uitdrukking wordt gebracht.
 - een speler met een masker op niet meer naturel kan spelen, maar het ontbreken van mimiek moet compenseren door zijn gebaren te vergroten.
 - de acteur met een masker op expliciet / extreem-bewust vorm moet geven aan zijn spel.
 - de theatermaker meer bewust een vorm moet kiezen voor datgene wat hij/zij wil uitdrukken.

Maximumscore 1

- 25 De kern van het antwoord moet zijn dat van Dalsum het zijn plicht vond geëngageerd theater te maken, in dit geval dus over zijn afschuw voor het fascisme.

Maximumscore 2

- 26 vier van de volgende:
film, dans, Jazzmuziek, een ‘stem’ op geluidsdrager (hoorspel), circus, maskerspel

- 4 goed
- 2/3 goed
- 1 goed

2
1
0

Maximumscore 5

- 27 In het antwoord moeten zowel *twee* argumenten vóór als *twee* tegen overheidsbemoeienis zijn opgenomen, alsmede een beredeneerde afweging aan de hand van twee, tegengestelde argumenten.

Argumenten van voorstanders van een openbaar verbod kunnen gaan over:

- het algemeen belang boven het belang van de kunstenaar
- gevaar voor verstoring van de openbare orde (zaak van de burgemeester)
- het kwetsen van bepaalde groeperingen op grond van moraal, zeden, godsdienst
- politieke ideeën die de overheid niet acceptabel / gevaarlijk vindt

Argumenten van tegenstanders van een openbaar verbod kunnen gaan over:

- de vrijheid van meningsuiting
- de eigen verantwoordelijkheid van de kunstenaar
- Kunst loopt voorop bij het aftasten van grenzen.
- de autonomie van de kunst

Voorbeeld van een afweging:

Weliswaar vind ik dat de vrijheid van meningsuiting een grondrecht is, maar dit grondrecht kent zijn grenzen als daardoor bepaalde groepen burgers nodeloos worden gekwetst. De kern hierbij ligt bij het begrip nodeloos: bij het publiekelijk uiten van een maatschappelijk omstreden mening moet steeds worden overwogen of deze wel in aanvaardbare bewoordingen is verpakt, c.q. met de juiste middelen wordt gebracht.

per argument

voor een voldoende afweging

1

1

Blok 4**Maximumscore 2**

- 28 twee van de volgende:
- Dogma-films moeten op bestaande plekken worden opgenomen, zonder dat daar iets aan toegevoegd wordt / ze mogen niet in studio's of een andere kunstmatige omgeving worden opgenomen.
 - In Dogma-films mag alleen gebruik worden gemaakt van muziek of geluiden die voorkomen op de plek waar de film wordt opgenomen / muziek of geluiden mogen niet nagesynchroniseerd worden.
 - Camera's moeten de acties volgen, alsof deze in het echt plaatsvinden / camera's moeten op een documentaire wijze registreren wat er gaande is / de film mag niet voor de camera gespeeld worden.

per goed antwoord

1

Maximumscore 1

- 29 Het antwoord moet de volgende strekking hebben (één van de volgende):
- Hoewel Dogma-regisseurs de overheersende stijl van populaire homevideo's en anderszins gemakkelijk geproduceerde films erkennen, proberen zij met de Dogma-regels te bereiken dat dezelfde middelen gebruikt worden om (avant-garde) kunst te maken.
 - Dogma-regisseurs zijn bang voor nog meer effectbejag in film, omdat de mogelijkheden om illusies te scheppen door de technische vooruitgang begunstigd worden.

Maximumscore 1

- 30 één van de volgende:
- Amerika is de bakermat van de grote musicals, in de stijl van Hollywood.
 - Amerika is het zogenaamde land van belofte, waar vele migranten door de eeuwen heen een beter leven hebben proberen op te bouwen.
 - Om een tegenstelling te creëren tussen de verschillende culturen.
 - Om een tegenstelling te creëren tussen de Amerikaanse cultuur (kunst) en bepaalde aspecten van de Amerikaanse maatschappij (rechtspraak).
 - Om kritiek te kunnen geven op de Amerikaanse maatschappij.

Maximumscore 2

- 31 twee van de volgende:
- *filmregie*: Selma wordt steeds close-up in beeld gebracht en de kleuren worden feller.
effect: De kijker wordt Selma's fantasiewereld ingezogen.
 - *muziek*: Het ritme van bepaalde geluiden wordt geïsoleerd en luid ten gehore gebracht, zoals de geluiden van de machines in de fabriek / de cadans van de trein / het tikken van het potlood in de rechtszaal.
effect: Het publiek begrijpt dat Selma de geluiden aangrijpt om in haar fantasiewereld terecht te komen.
 - *spelregie*: Selma sluit haar ogen en glimlacht.
effect: De kijker begrijpt hierdoor dat Selma zich afsluit voor de werkelijkheid en vlucht in haar fantasie, waar alles mooi en harmonieus is.

per goed antwoord

1

Maximumscore 2

- 32 Het antwoord moet de volgende strekking hebben:
- *choreografie*: De formaties zijn symmetrisch / er wordt veel unisono en/of gelijk gedanst / het passenmateriaal is ontleend aan de jazzdans en/of moderne dans
 - *filmregie*: Er zijn totaalshots van bovenaf gemaakt om de formaties zichtbaar te maken / in de montage verkrijgt het geheel snelheid / close-ups en totaalshots wisselen elkaar in hoog tempo af, wat een gefragmenteerd effect geeft

1

1

Maximumscore 2

- 33 twee van de volgende:
- regel 2: De muziek en zang van de musicalscènes zijn in de studio opgenomen.
 - regel 3: Er worden snel na elkaar verschillende cameraposities ingenomen (hoogteshots).
 - regel 5: De kleuren worden gemanipuleerd voor de musicalscènes.
 - regel 7: Door de dagdroomscènes van Selma speelt de film zich niet voortdurend af in het hier en nu.
 - regel 8: Door een musical te maken, heeft Von Trier een genrefilm gemaakt.
niet te zien in deze fragmenten:
 - regel 6: Er komt een dreigement met een pistool in voor en er is sprake van dood door moord.
 - regel 10: Lars von Trier staat in de aftiteling als regisseur.

per goed antwoord

1

Maximumscore 3

- 34 Het antwoord moet de volgende strekking hebben:
- *dans*: De dans is verre van virtuoos en wordt (opzettelijk) op een amateuristische manier uitgevoerd 1
 - *muziek*: De liedjes van Björk zijn geen meezingers zoals gebruikelijk bij beroemde musicals 1
 - *filmregie/cameravoering*: Von Trier bespot de gekunstelde musicalprincipes door de camera van de actie weg te houden en hem juist op details te richten, of de beelden zo te monteren dat de kijker nooit een dansfrase in zijn geheel te zien krijgt, of: De cameravoering is vaak te bewegelijk om de actie goed te kunnen zien 1

Maximumscore 2

- 35 twee van de volgende:
- Er worden stijlцитaten gemaakt, door oude filmbeelden te gebruiken, maar ook door te refereren aan de traditie van de videoclip en van de musical.
 - De film is complex/dubbelzinnig opgebouwd: Er wordt gerefereerd aan een fantasiewereld, aan verschillende variaties op musicals, aan verschillende culturen en aan verschillende levensopvattingen.
 - In de regie wordt enigszins gespot met de principes van de traditionele musical en videoclip.
 - De film is een commentaar/parodie op de musical, en ook op de Amerikaanse cultuur die hem heeft voortgebracht.
 - Hoge en lage cultuur komen naast elkaar voor, want Von Trier streeft kunst na met het populaire genre musical.
 - Von Trier hanteert een heterogene stijl / is eclectisch, omdat hij diverse beeldtradities vanuit de filmgeschiedenis, musicalgeschiedenis en de videoclip door elkaar gebruikt om zijn verhaal te vertellen.

per goed antwoord

1

Bronvermelding muziekfragmenten

Fragment 1:

Franz Liszt - Mephisto Walz, fragment

Franz Liszt, famous piano works

Earl Wild, piano

Briljant Classics 99272

Fragment 2:

Franz Schubert - Winterreise, Frühlingstraum

Cristoph Prégardien, tenor - Andreas Staier, fortepiano

Teldec 0630-18824-2

Bronvermelding videofragmenten 4-6

Dancer in the Dark

Regisseur: Lars von Trier

Upstream Pictures

DVD Video PR20305